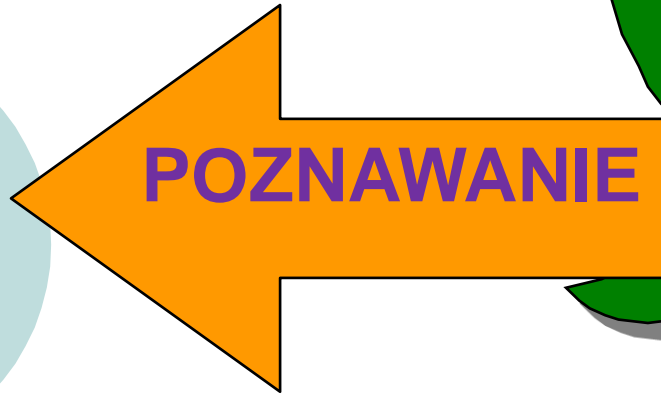
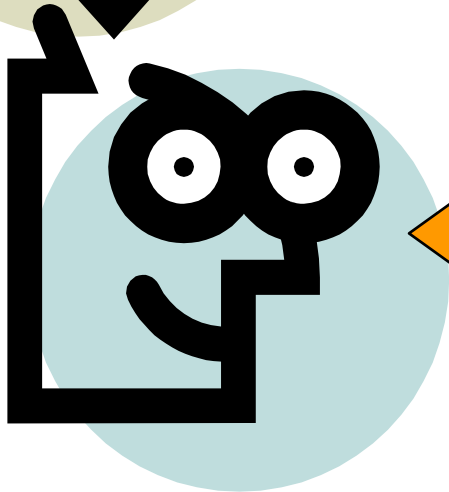

Filozofia człowieka

„Fakt ludzki” i jego filozoficzne interpretacje

Spotkanie źródłem poznania i nauk

Jedność doświadczenia filozoficznego

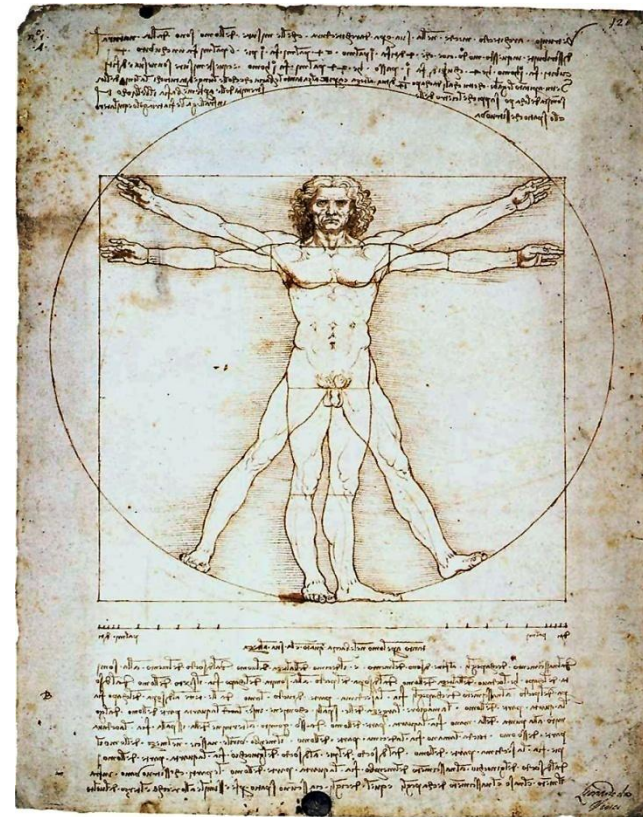
- Filozofia nauką o zasadach ($\alpha\rho\chi\eta$, *principia*)
 - Do wiedzy o zasadach dochodzimy pytając o przyczyny.
 - Filozofię stanowią odpowiedzi na pytania o przyczyny skutków, doświadczanych podczas spotkania.

Arystoteles: „zdumienie jest początkiem filozofii”

- I. Gdy zaczniemy stawiać pytania o pryncypia stanowiące oddziałyjący na nas byt, skoro wywołuje określone skutki - to odpowiedzi na te pytania będą stanowiły początek filozofii bytu.
- II. Jeśli skupimy się bardziej na nas samych i zapytamy, co umożliwia nas odbieranie skutków oddziałującego bytu - to zaczniemy tworzyć filozofię człowieka.
- III. Gdy nasza uwaga skupi się na samym przepływie informacji od oddziałującego bytu do naszych władz poznawczych i zaczniemy pytać o strukturę i uwarunkowania tego przepływu - to zaczniemy tworzyć filozofię poznania.
- IV. Jeśli zajmiemy się faktem naszego zwrócenia się do bytu, który oddziałał i skutkami tego zwrócenia się - to zaczniemy formułować filozoficznie ujęte podstawy postępowania i zasady moralności.

Charakterystyczne cechy zewnętrzne

- ❑ Wyjątkowa budowa biologiczna
- ❑ Tworzenie narzędzi
- ❑ Współdziałanie społeczne
- ❑ Intelpekt
- ❑ Kontemplacja
- ❑ Pytanie o sens egzystencji
- ❑ Decyzyjność

Charakterystyczne cechy wewnętrzne

- Działanie świadome i wolne
 - podmiotowość
 - (odróżnienie „ja” i „moje”)
- Immanencja „ja” w aktach „moich”
- Transcendencja „ja” wobec tych aktów
- Prymat istnienia nad istotą

Analiza historyczna

Bernard z Chartres:

“stając na barkach olbrzymów widzimy dalej, lepiej i dokładniej”.

- ⌚ Punktem wyjścia jest zawsze:
- *zespół cech fizycznych*
 - *zespół działań duchowych*
 - *jedność i odrębność źródła działań*
 - *jego realność*

Propozycja Platona

- Człowiek jest tym, co bezpośrednio poznajemy:
„Człowiek to dusza uwięziona w ciele”
 - suma cech fizycznych
 - scalenie nadaje relacja do idei
 - problem związku duszy i ciała

Tradycja platońska

(wersje dawne)

- Plotyn
 - „Człowiek jest *anima in horizonte*”
- Proklos
 - „Człowiek to związek ducha z czasem”
- Augustyn
 - „Człowiek to synteza trwania i zmienności”
- *Liber de causis*
 - „Człowiek to synteza skończoności i nieskończoności”

Tradycja platońska

(wersje nowożytne)

□ Kartezjusz

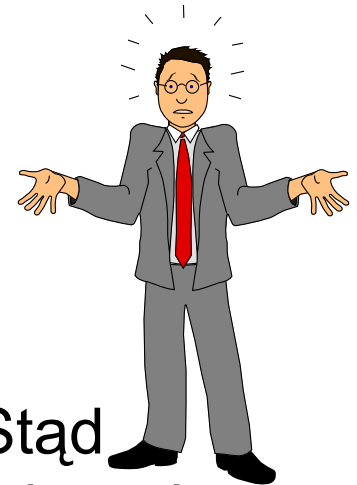
- „Człowiek to duch w maszynie”

□ Pascal

- „Człowiek to myśląca trzcina”

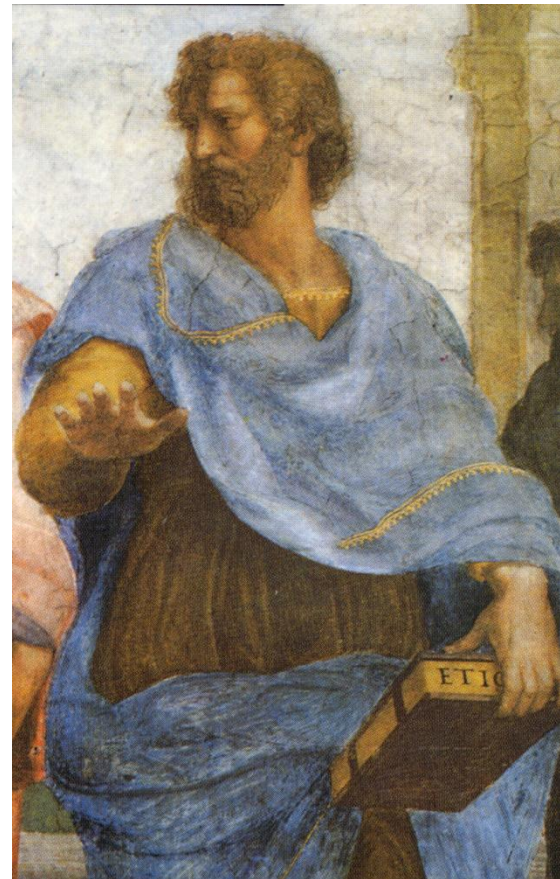
□ Kant

- „Istota człowieka jest niepoznawalna”. Stąd człowieka można określić jedynie na podstawie tego, do czego się kieruje

Propozycja Arystotelesa

- Człowiek jest podmiotem tego, co bezpośrednio poznajemy:
„Człowiek to duchowo-cielesna jedność”
 - ciało tożsame z materią (możliwość)
 - dusza formą ciała (akt)
 - problem intelektu i nieśmiertelności
 - definicja człowieka jako zwierzęcia rozumnego

Tradycja arystotelesowska

(wersja arabska)

□ Awerroes

- „Człowiek jest zwierzęciem znajdującym się w relacji do *człowieczeństwa*” (istnieje tylko dusza wspólna całej ludzkości)

□ Marsyliusz z Padwy

- Człowiek jest wymiennym w państwie wytwórcą dóbr
 - Czymś trwałym jest państwo, które stanowi władca wraz z wytworzonymi dobrami
 - Wersja współczesna: państwo to władza + gospodarka

Tradycja arystotelesowska

(wersje współczesne)

□ Martin Heidegger

- „Człowiek to bytowanie ku śmierci” (śmierć przynosi pełną wolność)
 - Der Mensch ist das Sein zum Tode

□ Karl Rahner

- „Człowiek to twórczy pierwiastek przyrody”

Tradycja arystotelesowska

(wersje współczesne - ciąg dalszy)

□ Husserl

- „Człowiek to świadomość podmiotu i przedmiotu”

□ Ricoeur

- Człowiek jest procesem, który tworzy się i dojrzewa w kulturze, a kończy w momencie śmierci” .
 - Człowiek to podmiot ustanawiający się w środku mowy jako odniesienie do celu. Ten podmiot stanowi pole egzystencjalne, które wypełnia ludzka refleksja interpretująca symbole, stanowiące kulturę.

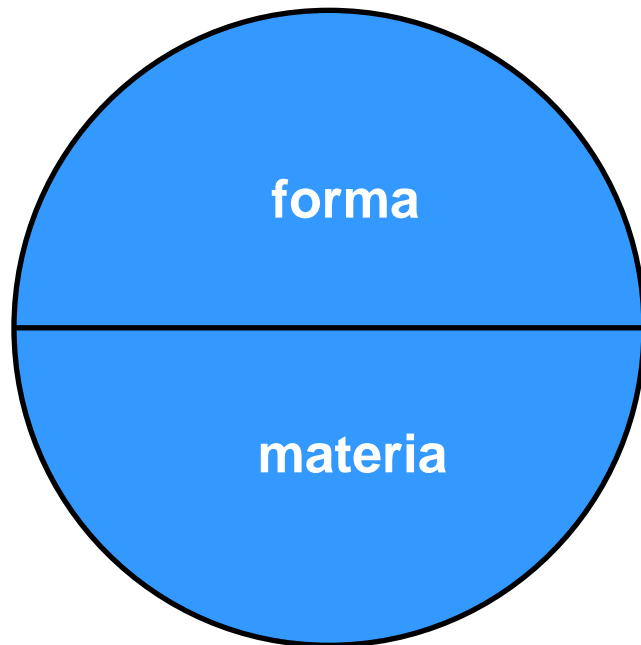
Propozycja Tomasza z Akwinu

- Człowiekiem są pierwsze elementy strukturalne powodujące jego realność i identyczność:
„Człowiek to istnienie i istota”
 - istnienie to akt urealnający istotę
 - istotę konstytuuje forma jako jej akt oraz możliwość niematerialna i materia

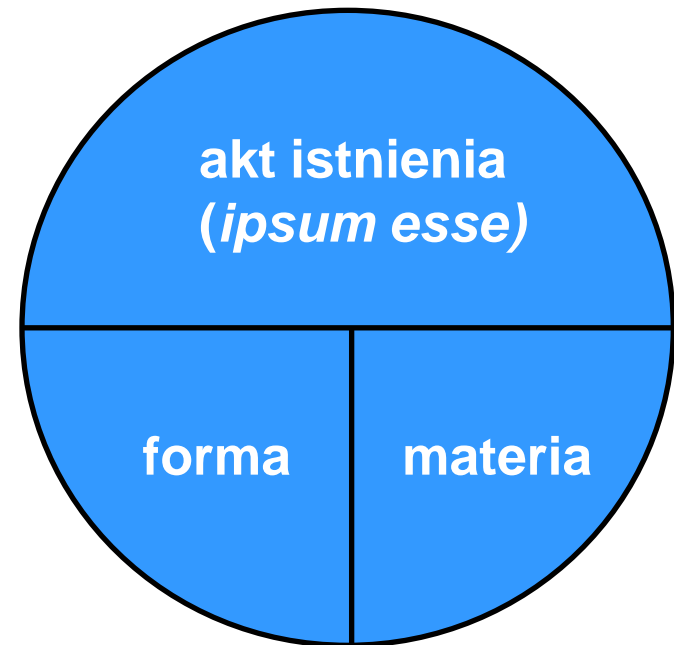

Metafizyka Tomasza z Akwinu (cecha charakterystyczna)

Arystoteles

Tomasz z Akwinu

Tomistycznie ujęta struktura człowieka

□ Człowiek w aspekcie bytu

- istnienie jako akt powodujący to, że człowiek jest
- istota jako możliwość powodująca to, czym człowiek jest

□ Człowiek w aspekcie istoty

- forma jako akt wyznacza jej stałą tożsamość
- możliwość - niematerialna i materialna (materia) - podmiotuje przypadłości

Wnioski

- Platon, Arystoteles i Tomasz z Akwinu wyznaczyli paradygmaty filozoficznych ujęć człowieka
 - Platon: człowiek to dusza+ciało
 - Arystoteles: człowiek to duchowo-cielesna jedność
 - Tomasz: człowiek to istnienie i istota; istotę stanowi duchowo-cielesna jedność